

Một câu đối, hai hoàn cảnh

Hồi đó Cao Bá Quát đang nghỉ ở nhà. Dân quanh vùng thường rủ nhau đến xin câu đối về dán trong nhà, nhất là trong dịp Tết.

Một hôm có hai người láng giềng cùng đến một lúc, chỉ trước sau mấy bước. Người đến trước là một anh làm nghề đóng áo quan. Người đến sau là một chị đang có chửa gần ngày sinh. Cao Bá Quát không phải nghĩ ngợi lâu, cầm bút viết vào rẻo giấy cho anh thợ áo quan:

*Thiên thêm tuế nguyệt, nhân thêm THỌ.
Xuân mãn càn khôn, phúc mãn ĐƯỜNG.*

Nghĩa là:

*Trời thêm năm tháng, người thêm thọ.
Xuân khắp non sông, phúc chập nhà.*

Cao khéo dùng hai chữ Thọ và Đường để nói đến cái quan tài vì ngày xưa ta quen gọi cỗ quan tài là cỗ Thọ Đường.

Anh thợ nghe giảng rõ, vui mừng vái chào đi ra. Đến chị bụng chửa. Cao nhìn chị hóm hình cười, rồi lấy mảnh giấy khác, viết ngay:

*Thiên thêm tuế nguyệt, nhân thêm.
Xuân mãn càn khôn, phúc mãn.*

Nghĩa là:

*Trời thêm năm tháng, người thêm.
Xuân đầy vũ trụ, phúc đầy.*

Như vậy là Cao Bá Quát đã dùng lại câu đối nghĩ cho anh thợ áo quan hồi nãy, chỉ có bớt ở mỗi vế một chữ cuối. Nhưng như thế vẫn nói lên được rất rõ việc chị phụ nữ sắp đẻ (người thêm) và việc hiện tại trước mắt là chị đang có mang. Vì chữ Phúc là hạnh phúc cũng trùng âm với chữ Phức là "bụng" (Phúc mãn có nghĩa là bụng đầy, bụng to, tức là bụng có chửa).